Bulletin 5/'91
ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

Zpráva o mezinárodní konferenci Energetika a životní prostředí, která se uskutečnila ve dnech 28.–30. listopadu 1990 v Ústí nad Labem.

Konference se konala pod záštitou prezidenta ČSFR pana Václava Havla. „Jsme si vědomi toho, že problémy spojené s tvorbou a ochranou životního prostředí a s útlumem těžby a spalování uhlí a jeho sociálně ekonomickými důsledky lze řešit pouze společně, v rámci mezinárodní spolupráce, protože přesahují hranice států ...“ konstatoval pan prezident v dopise datovaném 2. XI. 1990 a adresovaném na iniciátora konference a svolavatele zahraniční účasti – sdružení EUREG (European Association for Interregional Cooperation), se sídlem v Sindelfingen (SRN).

Cílem tripartitní mezinárodní konference (ČSFR, SRN, Polsko) bylo soustředit v konferenční síni špičkové představitele politického života, vědy, průmyslu a další podnikatele, aby společně posoudili a konkretizovali možnosti řešení a hledali východiska ze složité sociálně ekonomické a ekologické situace středoevropské tzv. „černé zóny“. Tvoří ji především severočeský region (ČSFR) a přilehlé sousedící oblasti SRN (Sasko event. další) a Polsko (Jelenia Gora).

Odbornými garanty mezinárodní konference byly Sociálně ekonomický ústav Československé akademie věd v Ústí nad Labem a Ústav pro životní prostředí v Ústí nad Labem, jenž je podřízen Výboru pro životní prostředí ČSFR. Konference se zúčastnilo 65 zahraničních a 93 tuzemských účastníků. Sledovalo ji 12 novinářů a rozhlasových reportérů, z toho 8 ze zahraničí.

Z obsahového jednání konference byl pořízen magnetofonový a podrobný písemný záznam. Tyto a další podklady jsou zdrojem pro vypracování konferenčního sborníku, který se nyní připravuje k tisku. Zájemci si ho mohou objednat na adrese: Dům techniky, Veleslavínova 14, 400 11 Ústí nad Labem.

Z vystoupení přednášejících odborníků a z diskusních příspěvků je možno zobecnit následující doporučené směry řešení:

a) priorizovat hospodářskou decentralizaci a mezinárodní spolupráci, překračující státní hranice, a to zejména v oblastech: ochrany životního prostředí, energetiky, technologie a obchodu, jakož i při podpoře zaměstnanosti a řešení sociálních podmínek
b) energetický a environmentální potenciál tohoto regionu soustředit, reaktivovat a zasadit do společného akčního programu projektu, který by byl financován západními investory
c) formulovat opatření ke zlepšení infrastruktury a stimulovat v tomto směru iniciativu soukromých podnikatelů, především pro realizaci technologií, řešících environmentální problémy.

Z ekologického hlediska je žádoucí stimulovat v této „zóně“ postupný a poměrně rychlý útlum těžby a spalování uhlí. V navazujícím procesu restrukturalizace ekonomiky spolu s řešením otázek zaměstnanosti a dalších sociálních aspektů vytvářet prostor pro ekonomickou aktivitu, investování a další formy pomoci členských států Evropského společenství a Evropského sdružení volného trhu.

Pro dosažení synergického efektu při výstavbě ekologizovaného tržního hospodářství v tomto regionu musí být vytvořeny příznivé rámcové podmínky jak pro hospodářskou aktivitu, tak i pro politickou a sociální sféru. K tomu je nezbytná srozumitelná a jasná vůle v Praze, Varšavě i Bonnu. Zde musí být plně respektovány zájmy jednotlivých subregionů, snaha o překonání autarkie, zejména v ekonomice a zahraničním obchodu. Severní Čechy, Sasko a jižní Polsko nesmí být „obětovanou oblastí“ či periferií střední Evropy. Proto je mezinárodní aktivita příkazem dne, bez ní nelze najít účinné východisko.

Pro posílení evropské spolupráce zamýšlí Sdružení EUREG realizovat evropský modelový program regionálního rozvoje. Šlo by přitom o propojení stávajících zařízení a založení nových, integrovaných a vícefunkčních center v tomto regionu fungujících pod účelnou koordinací příslušných orgánů Evropského společenství. Tyto by byly s různou výchozí intenzitou lokalizovány v Ústí n. L. (ČSFR), v Sasku (např. v Žitavě) a v jihovýchodním Polsku (např. Jelenia Gora).

Funkcí a hlavní náplní činnosti těchto integrovaných, vícefunkčních center by bylo:

– formulovat a realizovat regionální zájmy a spolupráci v oblastech: životní prostředí, energetika, ekonomika, obchod (dovoz – vývoz), výzkum a technologie, zaměstnanost a sociální problematika
– stimulovat zahraniční investory a „joint-venture“, programy k podpoře zahraničního obchodu a mezinárodních ekonomických vztahů
– podporovat výměnu odborníků a vědců mezi Polskem, ČSFR a Německem (jakož i zeměmi Evropského společenství)
– dosáhnout zlepšení životního prostředí a obnovení ekologické rovnováhy v hnědouhelných revírech
– podporovat programy na podporu ekologizovaného tržního hospodářství a jejich realizaci; sem patří i organizace seminářů, manažerských kursů, mezinárodní ekonomická aktivita, styky s finančními institucemi atd.
– podporovat rozvoj turistiky a cizineckého ruchu
– organizovat dálkové studium např. k tématice „Ekologie a její biologické základy“, „Zdraví a životní prostředí“ a „Ekonomika a ekologie“ – včetně exkursí, symposií a stáží
– využití poškozeného lesa a mikrobiální sanace půdy kontaminované ropnými produkty ...
– přeškolovací kursy pro zaměstnance státních podniků a kombinátů
– politické vzdělání, motivace legislativy, formulace a přijetí celoevropských norem životního prostředí a rámcových podmínek pro energetiku
– environmentální plánování, včetně založení středně rozsáhlých podniků pro environmentální technologie, podniků pro likvidaci a zpracování odpadů
– poradenství pro soukromé podnikatele, komunální a regionální společnosti a správu a to zejména o normách, principech a potřebných podmínkách Evropského společenství v oblasti ochrany ovzduší, půdy a vodotečí.

Pro postupnou realizaci těchto záměrů bude Sdružení EUREG iniciovat svolání interregionálního konsorcia, které bude složeno ze zástupců hospodářské, environmentální, výzkumné a politické sféry těchto regionů, jakož i ze zástupců členských států Evropského společenství a dalších zemí.

Na závěr přijali účastníci konference následující závěry:

1. Účastníci konference vyslovují své uznání a díky pořadatelům konference a jmenovitě iniciátorům jejího svolání – Sdružení EUREG a jejímu vedení a Sociálně ekonomickému ústavu ČSAV v Ústí n. L. Konferenci považují za zdařilou a inspirativní a navrhují, aby konference tohoto typu byla svolávána pravidelně, jednou za 2–3 roky.
2. Těžiště jednání a diskuse konference spočívalo v tématice těžby a spalování hnědého uhlí, sociálně ekonomických a ekologických podmínek a důsledků útlumu této aktivity. To je problematika

Infračervený spektrometr fy NICOLET (na snímku), dar Humboldtovy nadace Ústavu fyzikální chemie a elektrochemie J. Heyrovského ČSAV, byl předán pracovníkům ústavu 15. 1. 1991 za přítomnosti kulturní atašé velvyslanectví SRN v Praze paní Küchlerové

zvlášť tíživá pro tři sousední regiony: Severočeský kraj, jižní část bývalé NDR a vojvodství Jelenia Gora (v Polské republice).

Účastníci konference se shodují na tom, že v řešení této problematiky sehrají důležitou úlohu rehabilitace a rozvoj soukromého podnikání ve výrobě i službách, který využije uvolněných i potenciálních zdrojů v těchto regionech. S tím souvisí i rozvoj neformálních, účelových regionálních svazků, bankovnictví a školství. Od státních nadregionálních institucí se očekává vytvoření příznivých relací a podmínek v oblasti daňové, od politických stran podpora po stránce legislativní.

Řada problémů spojených s touto problematikou v trojúhelníku zmíněných regionů ČSFR, SRN a PL má podobný až identický charakter, ekologická problematika má de facto nadnárodní charakter.

Účastníci konference se proto domnívají, že by bylo účelné zpracovat úvodní (pilotní) projekt, který by formuloval koncepci řešení dané problematiky pro zmíněnou aglomeraci regionů ČSFR, SRN a PL – a to jak z hlediska postupu realizace v mikrosféře, tak i v makroekonomických a mezinárodních souvislostech. Sdružení EUREG projevilo pro tento námět živý interes a přislíbilo se zúčastnit zpracování tohoto projektu jako jeho koordinátor mezinárodních expertiz. Dohoda o vytvoření sdružení, složeného ze zástupců sousedících regionů, je jedním z konkrétních výsledků této konference.

3. Péčí Domu techniky v Ústí nad Labem (ČSFR) a za přispění Sdružení EUREG bude vydán sborník (Sammelband), soustřeďující podrobnější záznam o konferenci a stručné záznamy či texty přednesených referátů a diskusní příspěvky.

Ze zápisu 17. zasedání Výboru prezídia pro řízení pracovišť ČSAV konaného dne 22. ledna 1991

Zasedání Výboru prezídia pro řízení pracovišť ČSAV zahájil a řídil V. Hančil. Úvodem zdůraznil potřebu neustálé prezentace nového pojetí a koncepce Akademie jako soustavy pracovišť ve sdělovacích prostředcích. Informoval, že k realizaci tohoto záměru uloženého na minulém zasedání Výboru všem jeho členům se uskutečnil zejména rozhovor s redaktorem Svobodné Evropy a bylo členům vlády ČR, Hospodářské radě vlády ČR a sdělovacím prostředkům zasláno stanovisko vedení Výboru prezídia k negativním aspektům způsobu projednávání věcných problémů vědy v rámci připravovaného návrhu státní politiky v této oblasti.

II. Návrh zákona o vědecké a výzkumné činnosti

Písemný návrh zákona o vědecké a výzkumné činnosti uvedl M. Straškraba s tím, že jde o kompromis mezi skupinami ČSAV, SAV, VŠ a výzkumných ústavů zúčastněných v Hexagonu. Za ČSAV se podařilo do návrhu prosadit stanoviska, týkající se zřízení Rady vlády ČSFR pro vědu a výzkum a způsobu financování vědy. Současně upozornil, že předpokládaný návrh má charakter zásad zákona, nikoli jeho paragrafovaného znění. Předpokládá se, že návrh bude projednán v únoru 1991 v oponentní komisi Hexagonu a o připomínky k návrhu byly požádány ústavy ČSAV. Předmětem obšírné diskuse byly zejména otázky, týkající se uplatnění zákona o vědě na úrovni federace. V této souvislosti bylo upozorněno na nové skutečnosti, které nastaly s přijetím kompetenčních zákonů, ve kterých je svěřena oblast vědy do působnosti republik. Bylo poukázáno na řadu věcných a formálních nedostatků zásad, nedostatečnou koordinovanost postupů při tvorbě zákonů a doporučeno připravit vlastní materiál ve smyslu původního návrhu Akademie. Účastníci jednání byli současně seznámeni s přijatým usnesením Hospodářské rady vlády ČR ze dne 21. 1. 1991 k návrhu politiky vlády České republiky v oblasti vědy, výzkumu, rozvoje techniky a technologií, ve kterém bylo mj. uloženo ministru pro hospodářskou politiku a rozvoj a ministru školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s příslušnými představiteli ČSAV předložit do 31. 3. 1991 vládě ČR návrh zásad zákona o vědě a výzkumu. Vzhledem k tomu bylo dohodnuto nepokračovat v dalších pracech na přípravě zákona o vědě na federální úrovni a při jednáních Hexagonu vyjít z původního návrhu Akademie. Připomínky z pracovišť budou využity pro dopracování návrhu zákona o vědě pro vládu ČR.

Výbor prezídia

1. nesouhlasí s předloženým návrhem zásad zákona o vědecké a výzkumné činnosti,
2. ukládá M. Straškrabovi zajistit přípravu vlastního návrhu zákona o vědě ve smyslu diskuse do 20. 2. 1991 s tím, že bude projednán s ministerstvem pro hospodářskou politiku a rozvoj a ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

III. Zpráva o sestavení orgánů Grantové agentury ČSAV a o současném stavu zpracování grantových přihlášek

Podrobnou zprávu o konstituování orgánů a sekretariátu Grantové agentury ČSAV, její činnosti včetně dalšího časového a věcného postupu prací přednesli B. Velický a K. Setínek. V diskusi byla oceněna dosavadní náročná práce GA ČSAV a objasněny některé otázky, týkající se postavení náhradníků v oborových radách, charakteru přidružených grantů a počtu posuzovatelů grantových přihlášek. Bylo doporučeno dodržet zásadu vyžádání 3 oponentních posudků na grant, z toho minimálně 1 ze zahraničí. Vzhledem k potřebě předejít objevujícím se nepřesným zprávám o mechanismu Grantové agentury ČSAV bylo doporučeno zajistit větší informovanost. B. Velický uvedl, že GA ČSAV jako nezávislý orgán postupuje ve své činnosti podle zásad schválených KPVZ koncem minulého roku. Bylo dohodnuto, že s připravenými podklady pro hodnocení (posuzovací list, pokyny pro vypracování posudků) budou seznámeni členové předsednictva Komory volených zástupců pracovišť ČSAV na dnešním briefingu a podklady budou rovněž publikovány v Bulletinu ČSAV. Členové Výboru budou formou zápisů seznamováni i s jednáním vědecké rady GA ČSAV.

Výbor prezídia

1. bere na vědomí předloženou zprávu a vyslovuje Grantové agentuře poděkování za dosud vykonanou práci,
2. doporučuje B. Velickému a K. Setínkovi zajistit větší informovanost o činnosti Grantové agentury ČSAV.

IV. Koncepce vědeckovýzkumné činnosti a organizační struktura Historického ústavu ČSAV

Koncepce vědeckovýzkumné činnosti Historického ústavu ČSAV jako pracoviště, nově konstituovaného v únoru 1990, uvedli A. Kostlán a F. Šmahel. Upozornili mj., že předložený materiál byl projednán ve vědecké radě a dopracován ve smyslu připomínek z oponentního řízení. Stanovisko vědeckého kolegia historie ČSAV vyžádané v polovině loňského roku doposud nedošlo. Koncepce činnosti HIÚ předpokládá soustředit těžiště bádání na prvořadé otázky českých, slovenských i obecných dějin v období od počátku slovanského osídlení do počátku druhé světové války a souběžně evropských respektive světových dějin ve zhruba stejném časovém rozsahu. Mezi hlavní problémové okruhy historického výzkumu patří i syntéza dějin habsburské monarchie, kritické edice k českým dějinám, bibliografický lexikon českých zemí, hospodářské dějiny Československa, politický systém Československé republiky (1918–1939), analytický atlas českých dějin atd. Ústav se bude podílat na vysokoškolské výchově a poskytovat všestrannou pomoc při tvorbě studijních textů a učebnic pro střední školy. Současně bylo upozorněno na některé finanční problémy spojené s publikací výsledků i s mezinárodní spoluprací. V diskusi byly oceněny záměry, obsažené v koncepci, a promyšlenost mechanismu ústavu při zabezpečování publikační činnosti. Bylo však upozorněno, že při publikaci vědeckých výsledků nelze zajistit plnou soběstačnost ústavu; je nutno věnovat pozornost i vydávání kritických edicí důležitých pro rozvoj naší kultury a vzdělanosti. V souvislosti s účastí HIÚ ČSAV na tvorbě učebnic (spolupráce s FF UK od 1. 12. 1990) bylo dohodnuto uspořádat tiskovou besedu za přítomnosti zástupců ministerstva školství.

Výbor prezídia

1. bere se souhlasem na vědomí koncepci vědeckovýzkumné činnosti a organizační struktury Historického ústavu ČSAV.
2. ukládá V. Heroldovi zajistit do 20. 2. 1990 uspořádání tiskové besedy, na které by byl prezentován i podíl historických pracovišť ČSAV na tvorbě učebnic s tím, že na besedu budou přizváni zástupci ministerstva školství ČR.

V. Vědeckovýzkumná a organizační koncepce Ústavu dějin umění ČSAV

Koncepci nově vytvořeného Ústavu dějin umění ČSAV v květnu 1990 uvedli A. Kostlán a T. Vlček s tím, že hlavním úkolem pracoviště je výzkum výtvarného umění: malířství, sochařství, užitého umění a architektury spolu s úkoly v oblasti metodologie dějin umění, obecné teorie umění a estetiky. Jde o pracoviště s produktivními mezinárodními kontakty, v jejichž rámci bude zahájen rozsáhlý soupis památek hl. města Prahy. Významná je i úzká spolupráce s Kanceláří prezidenta republiky při vědeckém zpracování uměleckohistorických památek areálu Pražského hradu. Zvláštní pozornost je věnována spolupráci s vysokými školami. Příkladem toho je založení společného pracoviště – Kabinetu pro studium historické výtvarné technologie na základě dohody mezi ÚDU ČSAV, Akademií výtvarných umění a Unií výtvarných umělců, umožňující úzkou mezioborovou spolupráci mezi restaurováním uměleckých děl, teorií a dějinami výtvarného umění. Diskutovány byly otázky koordinační funkce pracoviště v rámci oboru dějin a teorie výtvarného umění a vizuální kultury v ČR, případné vytvoření společného pracoviště pro obor architektury a územního plánování s vysokou školou nebo jinou institucí. Podpora byla vyjádřena přípravě dohod se zahraničními univerzitami v oblasti postgraduálního programu dějin a teorie umění.

Výbor prezídia

1. bere se souhlasem na vědomí vědeckou a organizační koncepci Ústavu dějin umění ČSAV,
2. bere na vědomí vytvoření rady konzultantů ředitele ÚDU ČSAV z řad představitelů sponzorských organizací a vědecké obce,
3. vyslovuje souhlas s uzavřením dohody mezi ÚDU ČSAV, Akademií výtvarných umění a Unií výtvarných umělců.

VI. Návrh postupu při vytváření společného pracoviště pro výzkum etiky a religionistiky s Masarykovou univerzitou v Brně

A. Kostlán seznámil přítomné s tím, že jednání vedená s rektorem MU a děkanem FF MU ohledně vytvoření společného vědeckého pracoviště pro výzkum etiky a religionistiky (bez plné právní subjektivity) vyžadují převést danou problematiku do Filozofického ústavu ČSAV, který by se stal konkrétním ručitelem hospodářské smlouvy o sdružení. Základním principem konstituování detašovaného pracoviště FLÚ ČSAV v Brně bude personální diskontinuita s dosavadním ÚVSV ČSAV. K zajištění objektivního konkursního řízení pro přijímání pracovníků na toto pracoviště je navrhováno zřídit konkursní komisi a vytvořit tak předpoklady pro přijímání těch pracovníků, kteří nejsou zatíženi jinými než vědeckými zřeteli. Existence detašovaného pracoviště FLÚ je dočasným řešením – do doby než bude ustanoveno společné vědecké pracoviště ČSAV a MU. S tímto řešením vyslovil souhlas ředitel a vědecká rada FLÚ a souhlasné stanovisko zaslala Společnost pro studium náboženství. Pokud jde o zřízení brněnského sociologického pracoviště, jednání v této věci prokázala opodstatněnost původní úvahy po věcné i personální

stránce. V diskusi bylo prezentováno stanovisko, že uvolněná místa rušeného ústavu by se neměla automaticky ponechávat pro posílení společenskovědních problematik v brněnském regionu. K vypořádání pracovněprávních závazků pracovníků rušeného ÚVSV ČSAV k 31. 3. 1991 bylo dohodnuto určit hospodářskou správu ÚIACH ČSAV v Brně.

Výbor prezídia

1. bere na vědomí předložení návrhu s připomínkami,
2. podle § 35 odst. 2 prozatímních stanov Akademie zřizuje s účinností od 1. 4. 1991 v Brně detašované pracoviště pro etiku a religionistiku Filozofického ústavu ČSAV delimitací části funkčních míst a odpovídajících prostředků z Ústavu pro výzkum společenského vědomí ČSAV v Brně, a to pod podmínkou, že nepodaří-li se do 31. 12. 1991 zřídit společné pracoviště pro otázky etiky a religionistiky s MU, toto pracoviště zanikne,
3. stanoví, že řešení otázek převodu vědeckých úkolů, závazků z mezinárodní spolupráce, odpovídajících prostředků a zdrojů hospodářského zabezpečení bude provedeno podle zásad delimitace uvedených v příloze II/1 návrhu, hospodářské záležitosti pracoviště bude zajišťovat hospodářská správa ÚIACH ČSAV v Brně,
4. ukládá PhDr. J. Zumrovi CSc., řediteli FLÚ a PhDr. D. Papouškovi, pověřenému řízením ÚVSV, připravit v součinnosti s JUDr. A. Šachem delimitační dohodu a předložit ji do 20. 3. 1991 ke schválení vedeckému sekretáři ČSAV,
5. zřizuje konkursní komisi pro výběr pracovníků vytvářeného detašovaného pracoviště FLÚ ve složení: PhDr. V. Herold, CSc. (předseda), PhDr K. Floss, CSc, (FF UP Olomouc), doc. PhDr. J. Gabriel, CSc. (FF MU), prof. ThDr. J. Heller (Komenského evangelistická bohoslovecká fakulta UK), doc. PhDr. P. Hladký, CSc. (děkan filozofické fakulty MU), doc. PhDr. P. Horák, CSc. (ÚTHV ČSAV), prof. PhDr. L. Nový, CSc. (FF MU), PhDr. P. Spunar, CSc, (ÚKS ČSAV), PhDr. J. Zumr, CSc, (ředitel FLÚ ČSAV), zástupce Katolické theologické fakulty UK,
6. ukládá A. Šachovi
   a) zabezpečit vypsání konkursu na obsazení vědeckých, odborných a administrativních míst detašovaného pracoviště FLÚ ČSAV pro výzkum etiky a religionistiky v Brně v pražském a brněnském tisku do 31. 1. 1991,
   b) učinit příslušná opatření spojená se zrušením ÚVSV ČSAV v Brně a sdělit ÚIACH ČSAV v Brně požadavek, aby jeho hospodářská správa zajistila vypořádání pracovně právních závazků pracovníků, kterým skončí pracovní poměr v ÚVSV ČSAV,
7. ukládá V. Heroldovi, předsedovi konkursní komise, ukončit konkursní řízení pro výběr pracovníků detašovaného pracoviště FLÚ ČSAV v Brně nejpozději do 15. 3. 1991.
8. zmocňuje P. Vlasáka rozhodnout o využití funkčních míst a jim odpovídajících prostředků rušeného ÚVSV v Brně.

VII. **Soubor návrhů na redukci a zjednodušení interních norem ČSAV v roce 1991**

Písemný návrh na redukci interních norem uvedl A. Šach s tím, že se předpokládá zrušit 73 interních norem a v průběhu r. 1991 je uvažováno s novelizací cca 25 interními předpisy. Návrh vychází z připomínek a námětů pracovišť pro další normotvornou činnost Akademie. Předmětem diskuse byla zejména účinnost některých zastaralých předpisů, které zůstávají v platnosti a vhodnost stávajícího způsobu vydávání interních norem. Bylo mj. doporučeno zavést službu ústavům a upozorňovat je o aktuálních předpisech formou informací, nikoli vydáváním norem. K posouzení efektivity některých diskutovaných předpisů byla vytvořena komise, která zreviduje všechny interní směrnice týkající se ediční činnosti a posoudí za účasti předsedy Komise pro výpočetní techniku pokyny týkající se práce s počítači a ASŘ. V komisi budou zrevidovány a příp. zrušeny zejména tyto předpisy: S-1/1972, P-8/1976, P-5/1979, P-30/1981 (k 1. 4. 1991), OB-3/1982, S-1/1983, P-29/1983 (k 1. 4. 1991), P-9/1985 (k 1. 4. 1991), P-11/1985, P-15/1985, P-16/1985, P-11/1986, P-30/1986, P-4/1988, P-7,8,9,10/1988, OB-12/1988, OB-14/1988, S-18/1988, P-19/1988, P-8/1988 (zrušit k 1. 4. 1991), P-11/1989. Současně budou posouzeny LPO ve spolupráci s vedoucím oddělení obrany a ochrany všechny směrnice k problematice civilní obrany (především P-4/1985, OB-24/1986 a S-1/1989) s tím, že výsledky budou předány zřízené komisi Výboru. Rovněž bylo dohodnuto provést kodifikaci platných interních předpisů podle oblasti jejich působnosti až po přijetí příslušných zákonů pro oblast vědy.

Výbor prezídia

1. bere na vědomí předložený návrh na redukci a zjednodušení interních norem ČSAV v roce 1991 s připomínkami,
2. schvaluje předložený návrh na zrušení interních norem ČSAV k 31. 1. 1991,
3. pověřuje pracovní komisi ve složení: V. Hančil, A. Kostlán, P. Lukáš, E. Neustupný, M. Straškraba (svolavatel) posouzením efektivity diskutovaných interních norem,
4. ukládá A. Šachovi
   a) zajistit inventarizaci bytů vystavených z prostředků Akademie do 20. 2. 1991,
   b) zajistit posouzení účinnosti interních norem, týkajících se úkolů v oblasti civilní obrany v LPO a oddělení obrany,
   c) seznámit na základě výsledků jednání komise pracoviště ČSAV a další organizační jednotky ČSAV s přehledem zrušených a platných interních norem ČSAV.

VIII. **Návrh zásad rozdělování neinvestičních prostředků na rok 1991**

Písemný návrh zásad uvedl P. Vlasák. V diskusi bylo zdůrazněno, že je zapotřebí přistoupit k podstatné diferenciaci mezi vědeckými pracovišti ČSAV při rozdělování finančních neinvestičních prostředků na rok 1991 na základě objektivního posouzení jejich vědecké úrovně. Skupina V. Hančil, A. Kostlán, P. Lukáš, M. Straškraba, J. Vepřek a P. Vlasák připraví návrh postupu s využitím zpráv o činnosti a dalších podkladů pro výrazně diferencované financování institucionálními prostředky ve II. a dalších čtvrtletích r. 1991. Návrh zahrne dvě tendence:

a) vyrovnání rozdílů mezi ekonomickou situaci jednotlivých ústavů, pokud byly způsobeny neoprávněnými prioritami,

b) výrazné diferencování financí na základě výsledků.

Tento návrh bude po schválení Výborem prezídia pro řízení pracovišť ČSAV předložen spolu se zveřejněním přehledu hospodaření a výsledků schůzce ředitelů a vědeckých rad, posléze plénu Komory volených zástupců pracovišť ČSAV.

Výbor prezídia ukládá A. Kostlánovi, P. Lukášovi, M. Straškrabovi, J. Vepřekovi a P. Vlasákovi připravit na příští zasedání Výboru prezídia příslušné podkladové materiály využitelné pro přípravu rozdělování prostředků pracovištím.

IX. **Informace o jednání se zástupci World Bank Social Safety Net Team**

V. Hančil informoval o výsledcích jednání s panem R. Harbisonem, zástupcem Světové banky, která v ČSFR studuje dopady přechodu naší ekonomiky k tržnímu hospodářství. Poznatků expertů využije Světová banka pro stanovení případných podmínek při poskytnutí půjčky na vládní úrovni. Jednání se uskutečnilo dne 18. 1. 1991 u prof. O. Wichterleho za účasti místopředsedů ČSAV, J. Svobody, J. Vepřeka, P. Vlasáka a J. Zahradníka (ředitele ÚFCHE ČSAV). Před jednáním byly zástupcům Světové banky poskytnuty podklady o vědecké orientaci a rozpočtech jednotlivých ústavů ČSAV. Konzultace byla velmi prospěšná a diskuse ukázala shodné názory na řadu projednávaných problémů. Po jednání se uskutečnila návštěva a prohlídka Ústavu makromolekulární chemie a Ústavu molekulární genetiky ČSAV. Dne 23. 1. 1991 navštíví zástupci Světové banky Ekonomický ústav ČSAV příp. další instituce Akademie.

Výbor prezídia bere na vědomí přednesenou informaci o jednání se zástupcem Světové banky.

X. **Návrh na změnu ve vedení Ústavu teorie hutnických procesů ČSAV a vypsání konkursu na místo ředitele**

Návrh uvedl P. Lukáš s tím, že upozornil na základě předběžného zhodnocení pracoviště na nízkou produktivitu vědecké práce a nedostačující výsledky. S tímto zřetelem bylo doporučeno provést v komisi před jmenováním nového ředitele rozbor účinnosti práce ústavu.

Výbor prezídia

1. bere na vědomí žádost prof. Ing. L. Dobrovského, CSc. o ukončení výkonu funkce ředitele ÚTHP ČSAV,
2. zprošťuje prof. Ing. Ludovíta Dobrovského, CSc. funkce ředitele Ústavu teorie hutnických procesů ČSAV s účinností ke dni 28. 2. 1991,
3. pověřuje s účinností od 1. 3. 1991 vedením ÚTHP ČSAV Ing. Milana Macoszka, CSc.,
4. ukládá P. Lukášovi navrhnout Výboru prezídia konkursní komisi pro zhodnocení činnosti ÚTHP ČSAV a konkursní řízení na obsazení funkce ředitele tohoto ústavu,
5. ukládá A. Šachovi zajistit vypsání konkursu na místo ředitele ÚTHP ČSAV do 28. 2. 1991.

XX. **Vydávání časopisů – přesun do rozpočtu vydavatelů**

Návrh uvedl E. Neustupný s poukazem na skutečnost, že v r. 1990 byly s vydáváním časopisů v nakladatelství Academia spojeny výdaje 25 mil. Kčs a ztráta činila přes 5 mil. Kčs. Po stránce obsahové a redakční jsou časopisy řízeny vydavateli – ústavy ČSAV, po stránce výrobní a odbytové jsou obhospodařovány nakladatelstvím Academia. Návrh na převedení financování časopisů plně do rozpočtu ústavů sleduje zainteresovanost vydavatelů na ekonomickém aspektu časopisů. Se zřetelem k tomu, že předpokládaný růst přímých nákladů na vydávání periodické literatury vyžaduje přijetí racionálních opatření, mohou jedině vydavatelé kvalifikovaně rozhodovat o nezbytných změnách. V obšírné diskusi byly zdůrazněny některé negativní skutečnosti, které pro naši kulturní historii může mít respektování pouze ekonomického kritéria při vydávání vědeckých periodik. Bylo doporučeno přijmout zvláštní opatření u některých časopisů majících popularizační charakter pro vědu (např. Živa, Vesmír). Bylo navrženo i přijetí opatření ke snížení honorářů za publikované statě. Diskuse k ekonomické stránce příslušných převodů nedospěla ke konsensu, a proto se tyto otázky stanou předmětem dalšího projednávání v pracovní komisi.

Výbor prezídia

1. souhlasí s tím, že vydávání časopisů, jejichž vydavateli jsou pracoviště ČSAV nebo vědecké společnosti při ČSAV, přechází plně do pravomoci vydavatelů (tj. po stránce výrobní, odbytové, ekonomické a právní),
2. ukládá V. Zvěřinovi, aby do 28. 1. 1991 předal ekonomickému odboru ÚP ČSAV seznam časopisů uvedených v bodě 1 se jmenovitě rozepsanými přímými a režijními výdaji na každý časopis podle očekávané skutečnosti roku 1990 s tím, že do 1. 3. 1991 nakladatelství Academia zpřesní tyto údaje,
3. ukládá V. Hančilovi a P. Vlasákovi, aby o přijatých opatřeních uvědomili do 31. ledna 1991 všechny vydavatele,
4. pověřuje užší pracovní skupinu ve složení: V. Hančil, V. Herold, A. Kostlán, P. Lukáš, E. Neustupný (svolavatel), L. Sehnal, M. Straškraba, J. Vepřek a P. Vlasák dořešením ekonomických otázek přesunu vydávání časopisů do rozpočtu vydavatelů.

FOLKLORISTICKÝ ARCHÍV

Folkloristický archív brněnského pracoviště Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV patří k nejvýznamnějším kulturním památkám v Brně a na Moravě.

Jeho hlavní součásti je písňový archív (se 70 000 zápisy), který je největším písňovým fondem v českých zemích. Vznikl na počátku století, u jeho zrodu stál L. Janáček a pečovaly o něj významné osobnosti české kultury – prof. V. Helfert a jiní. Od té doby je soustavně doplňován dalšími zápisy, hlavně písní, tanců a dětského folklóru, a to i v současné době, neboť na Moravě folklór žije v autentické podobě i v tzv. druhé existenci v činnosti folklórních souborů. Archív obsahuje kompletní sběry významných sběratelů, jako byli H. Bím (4000 záznamů), F. Kyselková (5000), M. Zeman (1100), J. Poláček (2000), J. Černík (1000) a další. Jsou v něm soustředěny výsledky významných sběratelských akcí např. tzv. guberniální akce z r. 1819 nebo akce Lidová píseň v Rakousku organizovaná Pracovním výborem pro českou národní píseň na Moravě a ve Slezsku, v jehož čele stál Leoš Janáček. Písňové záznamy v archívu tedy představují obraz lidové písně, hudby i tance na Moravě a ve Slezsku za posledních 100 let; od šedesátých let je doplňován rovněž magnetofonovými záznamy lidových písní a hudby. Archívní materiál je důkladně uspořádán pomocí několika katalogů – podle míst, sběratelů, tematiky písní, incipitů, variant a motivů písní, podle hudebních písňových forem. Pracovníci Ústavu vypracovali a vydali tiskem Průvodce písňovými sbírkami (O. Hrabalová 1983, 2 svazky) a speciální katalog českých lidových balad (M. Šrámková, a O. Sirovátka, 1970, 1990). Dějiny archívu v souvislosti s celým sběratelstvím lidové písně na Moravě a ve Slezsku byly zpracovány v článku O. Hrabalové K dějinám hudebně folkloristického bádání na Moravě (Národopisné aktuality, 19, 1982).

Samostatnou součástí archívu je rovněž obsáhlá sbírka lidových pověstí z Moravy a Slezska a sbírky dětského folklóru (říkadel a her); ty obsahují některé ucelené sběratelské soubory (A. Čihařová – 1400 pověstí, L. Mátlová – 3000 dětských her a říkadel).

Celý tento archív slouží především pracovníkům ÚEF k odbornému studiu a k vydávání písňových, pohádkových, pověstových, tanečních sbírek, soustavně a téměř denně jej využívají hudební skladatelé, rozhlasoví pracovníci, studenti a hlavně členové souborů lidových písní a tanců pro svá vystoupení.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem se domníváme, že tento archív potřebuje samostatnou péči a bylo by eventuálně třeba zvážit jeho samostatný statut v rámci Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV v Brně. Tím by se pozvedl jeho význam jako jedinečné kulturní památky a rozšířilo by se jeho využití.

PhDr. Stanislav Brouček, CSc.
ředitel ÚEF
Doc. dr. Oldřich Sirovátka, CSc.
vedoucí pracoviště

Právní řád v databázi

Na podkladě dlouhodobě založeného vědeckovýzkumného projektu byl v Ústavu státu a práva ČSAV během jediného roku 1990 vyvinut informační systém o čs. právních předpisech s názvem CS LEGSYS.

Již název sám naznačuje, že se jedná o československý právní řád v celém rozsahu (v zásadě od roku 1918), který je základem, z něhož byla vypracována příslušná databáze, nad níž je celý systém vybudován. Evidovány jsou v něm nejen předpisy publikované ve Sbírce zákonů, ale i v dalších oficiálních sbírkách, nejen předpisy platné (co je však platnost podle našeho právního řádu?), ale prostě všechny.

Databázový systém o čs. právních předpisech (tedy jakýsi automatizovaný registr právních předpisů), který vznikl v ÚSP ČSAV není ovšem v našich krajích zdaleka jediný. Oproti všem produktům, s nimiž se dnes již můžeme v této oblasti dokonce i na trhu setkat, vykazuje ovšem některé zásadní odlišnosti, které vyplývají právě z toho, že vznikl na půdě ČSAV jakožto vědecké instituce pro základní výzkum. Tyto odlišnosti se stručně řečeno týkají datové základny, informatického přístupu i programového řešení.

Datová základna systému CS LEGSYS je, jak už bylo řečeno, podstatně širší jak z hlediska zahrnutého časového období, tak různých publikačních pramenů, ale také z hlediska počtu proměnných, jimiž jsou jednotlivé předpisy popisovány. To proto, že databáze systému CS LEGSYS je vlastně jen částí či podmnožinou ohromného datového souboru, jenž se systematicky buduje v ÚSP zhruba od roku 1986 v rámci vědeckovýzkumného projektu analýzy vývoje čs. zákonodárství a jeho vnitřních i vnějších souvislostí. Je tedy zřejmé, že databáze byla vybudována originálním způsobem, tedy vytěžením přímo z původních oficiálních pramenů, což do značné míry také charakterizuje její kvalitu i hodnotu.

Po stránce informatické chtěli autoři využít v podstatě všech dostupných možností automatizované technologie pro práci s informací, vyzkoušet různé přístupy a zachytit současné vývojové trendy zejména pokud se týče práce s texty a orientaci na plnotextové automatické informační systémy o právu, jež byly aplikovány ve vyspělém světě. Proto je systém vybaven speciální lexikální nadstavbou, která umožňuje velmi rychlou a podstatně přesnější, a tudíž i efektivnější, orientaci při hledání podle názvu předpisu (což je metodologický nástup k plnotextové technologii). Jedná se zde v podstatě o subsystém, který řeší problémy spojené s flexí českého a slovenského jazyka, jakož i z praktického hlediska velmi důležitý „překlad" termínů z češtiny do slovenštiny a naopak.

Rovněž programové řešení není založeno na standardních produktech typu DBASE či FOXBASE apod., ale je „šito na míru" pro potřeby daného systému v programovacím jazyku PASCAL. Tím je zajištěna rychlost odezvy na položený dotaz (maximálně do jedné minuty i při zadávání nejkomplikovanějších kombinací podmínek pro hledání v systému, běžně však do cca šesti vteřin), ale i získávání dalších informací v průběhu provozu systému a zejména pak je zde dána možnost pro vytvoření uživatelského prostředí, založeného na systému nabídek a nápověd, jež se u špičkových programových produktů dnes používá.

Systém CS LEGSYS je budován s tím záměrem, aby se mohl stát užitečnou pomůckou pro práci moderního právníka, ale i manažera na skutečně profesionální úrovni. Dosavadní ohlasy z praxe (mj. soudní) poukazují na potřebnost takového systému. Chceme-li srovnávat krok s Evropou a s vyspělým světem, nezbývá, než učinit mnohé i v oblasti právního řádu, jeho poznávání, komunikovatelnosti, a tedy i právní informatiky. K tomu má posloužit jako jedno z východisek a prvých praktických řešení i systém CS LEGSYS, vypracovaný v ÚSP ČSAV Františkem Cvrčkem, Jiřím Donátem a Františkem Novákem.

František Novák.

Čínská státní nadace pro přírodní vědy.

National Natural Science Foundation of China (NSFC) byla založena v r. 1986 jako samostatný orgán (nezávislý mj. na Čínské akademii věd).

Mezi jeho hlavní úkoly patří:

- v návaznosti na záměry a politiku státu vytvářet strategii základního výzkumu a v omezené míře aplikovaného výzkumu;
- řídit, koordinovat a financovat základní výzkum a částečně též aplikovaný výzkum;
- organizovat interdisciplinární spolupráci v zájmu povznesení vědeckého poznání s cílem potenciálně zvýšit účinnost ekonomiky;
- přispívat k uplatnění výsledků vědy v praxi;
- zajišťovat poradenskou činnost v oblasti základního a přiměřeně i aplikovaného výzkumu;
- přispívat k vyhledávání a pěstování talentů;
- zajišťovat mezinárodní vědeckou spolupráci a výměnu vědeckých pracovníků.

Hlavním zdrojem financování jsou státem přidělené prostředky, další prostředky pocházejí z darů institucí i jednotlivců (např. v r. 1990 dosáhl objem finančních prostředků částky 150 mil. RMB = cca 2.825 000.- USD). Zvláštní komise odborníků posuzují každoročně zhruba 12 000 žádostí o přidělení grantu, o nějž se ucházejí pracovníci z Čínské akademie věd (ČAV), z univerzitních pracovišť, výzkumných ústavů a dalších institucí. Necelá čtvrtina žádostí je uspokojena. Na programech (zahrnujících prakticky všechny oblasti přírodních a technických věd) financovaných NSFC se podílí na 3000 různých čínských institucí, z toho cca z 30 %; jsou to ústavy ČAV a z 30 % pracoviště vysokých škol.

NSFC udržuje rozsáhlé mezinárodní styky s třiceti zeměmi světa. S patnácti státy má podepsánu dohodu o spolupráci, spolupracuje s nadacemi 18 zemí světa. Spolupráce má nejrůznější formy: reciproční studijní pobyty, dlouhodobé pobyty umožňující zapojení do řešení výzkumných programů, výměna pracovníků k účasti na konferencích.

Ústavy, které mají zájem navázat styky s NSFC, mohou kontaktovat ZHO ÚP ČSAV. Tam jsou k nahlédnutí "Guides to Programs" za léta 1987–1989 u PhDr Jitky Tesařové.

Norská akademie věd a umění

Oslo, leden 1991

První oznámení: mezinárodní symposium "OMEGA–3 FATTY ACIDS: Metabolism and Biological Effects", Oslo 15–19. 9. 1992
Norská akademie věd a umění s potěšením sděluje sesterským akademiím první informaci o výše uvedeném symposiu.
Toto symposium se bude konat v Oslo 15–19. 9. 1992 pod záštitou akademie a bude odrážet nejnovější poznatky v základním výzkumu, laboratorních zkouškách a praktickém užití v této oblasti.
Doufáme, že sesterské akademie shledají symposium zajímavým a budou informovat své členy a ostatní zájemce.

Carsten Smith
prezident

Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe

Regionální centrum ŽP pro střední a východní Evropu v Budapešti vypisuje konkurs na obsazení čtyř míst programových managerů (pro rozvoj, pro financování, pro výchovu a pro informace). Kvalifikace: VŠ odpovídajícího směru, 5 let praxe, žádoucí jsou zkušenosti v oblasti ŽP i na poli mezinárodním, znalost angličtiny a práce s počítači.
Termín přihlášky: do 28. 2. 1991
Informace: Sekretariát Komise ŽP ČSAV, Malá Plynární 2, Praha 7, tel. 80 28 83, 80 00 94, dr. E. Žižková

Vedoucí redaktor: dr. Miroslav Šmidák
Redakce: dr. Dana Kašťáková, CSc., Národní 3, Praha 1
Foto: Jiří Plechatý • Typo: Jaromír Dvořák
Sazba: STPVL, Academia Praha
Tisk: Academia Praha
Číslo 5. vychází 14. 2. 1991